

ข่าวสาร ด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑๗๗ ประจำเดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

หยุดเสี่ยงกับเชื้อดื้อยา

เชื้อดื้อยา หมายถึง เชื้อแบคทีเรียที่ดื้อต่อยาปฏิชีวนะที่เคยยับยั้งหรือฆ่าเชือนั้นได้ เนื่องจากเชื้อแบคทีเรียมีการปรับสภาพให้สามารถทนต่อยามากขึ้น จนกลายเป็นเชื้อดื้อยาในที่สุด มีการศึกษาพบว่า มีผู้ติดเชื้อดื้อยาปีละ 88,000 คน เสียชีวิตจากเชื้อดื้อยาปีละ 38,000 คน สูญเสียทางเศรษฐกิจโดยรวมสูงถึง 4.2 หมื่นล้านบาท

ดังนั้นการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผลเป็นสิ่งที่จะต้องตระหนักทุกครั้งก่อนใช้ยาเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดเชื้อดื้อยา โดยแนวทางการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผลในโรคต่างๆ ได้แก่

โรคหวัด เกิดจากเชื้อไวรัส มักหายได้เองใน 3-5 วัน จึงไม่จำเป็นต้องยาปฏิชีวนะในการรักษา และรักษาด้วยยาบรรเทาตามอาการที่ผู้ป่วยเป็น เช่น ยาลดไข้ ยาแก้ปวด การล้างจมูกด้วยน้ำเกลือ โดยเกณฑ์ที่ระบุว่าผู้ป่วยที่เจ็บคอควรได้รับยาปฏิชีวนะ: ควรมีลักษณะต่อไปนี้อย่างน้อย 3 ใน 4 ข้อ

- มีไข้ อุณหภูมิมากกว่า 38 องศาเซลเซียส
- มีฝ้าขาวที่คอหอยหรือต่อมทอนซิล
- ต่อมทอนซิลแดงโต และกดเจ็บ
- ไม่มีอาการไอ

โรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน อาหารเป็นพิษ ไม่จำเป็นต้องใช้ยาปฏิชีวนะ แต่การให้สารน้ำอย่างพอเพียงเป็นการรักษาที่สำคัญที่สุด รักษาด้วยยาบรรเทาตามอาการที่ผู้ป่วยเป็น เช่น ยาดูดซับสารพิษ ยาแก้คลื่นไส้อาเจียน ยาลดการหดเกร็งของลำไส้ ยกเว้น ผู้ป่วยสูงอายุ ผู้มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง มีไข้สูง หรือมีลักษณะทางคลินิกของอาการติดเชื้อ ซึ่งควรให้แพทย์เป็นผู้พิจารณาในการใช้ยาปฏิชีวนะ

แผลสดจากอุบัติเหตุที่ไม่ใช่แผลจากสัตว์หรือคนกัด ไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะป้องกันการติดเชื้อ ควรล้างแผลด้วยน้ำสะอาดทำความสะอาด และดูแลแผลอย่างเหมาะสมมีความสำคัญที่สุด เกณฑ์ที่ระบุว่าผู้ป่วยควรใช้ยาปฏิชีวนะในการป้องกันการติดเชื้อในแผลสดจากอุบัติเหตุที่ไม่ใช่แผลจากสัตว์หรือคนกัด ที่มีลักษณะข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

- แผลขอบไม่เรียบ เย็บแผลได้ไม่สนิท
- แผลยาวกว่า 5 ซม.
- แผลจากการบาดฉีก เช่น แผลโดนประตูหนีบอย่างแรง
- แผลลึกถึงกล้ามเนื้อ เอ็น หรือกระดูก
- ผู้ป่วยภูมิคุ้มกันต่ำ เช่น อายุมากกว่า 65 ปี เบาหวาน ตับแข็ง โรคพิษสุราเรื้อรัง

หลอดเลือดส่วนปลายตีบ มะเร็งที่ได้รับยากดภูมิคุ้มกัน

โดยแพทย์จะเป็นผู้วินิจฉัยว่าผู้ป่วยควรได้รับยาปฏิชีวนะหรือไม่ ซึ่งหากผู้ป่วยต้องใช้ยาปฏิชีวนะ ควรใช้ยาติดต่อกันจนหมดครบตามแพทย์สั่งเพื่อไม่ให้เกิดเชื้อดื้อยา โดยหากเกิดเชื้อดื้อยาจะต้องใช้ยาที่แรงขึ้นในการรักษาหรือเปลี่ยนใช้ยาปฏิชีวนะกลุ่มอื่น ซึ่งถ้าหากเชื้อดื้อยารุนแรงมากอาจไม่มียาที่ใช้ในการรักษาเลย

เอกสารอ้างอิง

- <http://www.thaihealth.or.th/Content/29021-เชื้อดื้อยากับยี่ห้อคุณภาพโลก.html> ; วันที่สืบค้น 15 ธันวาคม 2559
 - คณะกรรมการส่งเสริมการใช้ยาสมเหตุผล. คู่มือการดำเนินงานโครงการ โรงพยาบาลส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล. ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ; 2558
 - รูปภาพจาก http://mandacareplan.blogspot.com/2013_12_01_archive.html ; วันที่สืบค้น 20 ธันวาคม 2559
 - รูปภาพจาก <https://www.dreamstime.com/stock-illustration-cartoon-boy-crying-scratch-his-knee-illustration-image51244194> ; วันที่สืบค้น 20 ธันวาคม 2559
- ผู้จัดทำบทความ : ภาณุ.ธมฉนวนรณ ผลประเสริฐ E-mail : vck_rx@hotmail.com